

Уповноважений Президента України
з прав дитини Микола Кулеба

СИСТЕМА ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

КРИТИЧНА ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ

Дитяче населення України

600 000 з НИХ ЗНАХОДЯТЬСЯ
НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Рейтинг приросту населення:

Україна – 223 місце з 235 країн (Росія – 207 місце)

Світовий рейтинг народжуваності:

Україна – 186 місце з 226 країн (Росія – 174 місце)

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ

УКРАЇНА

- 1,5% дитячого населення – в інтернатах
- 751 інтернатний заклад
- у закладі 100– 300 дітей, по 6–16 дітей у кімнаті
- процес децентралізації

ЄВРОПА

- 0,1% – Австрія, Норвегія, 0,5% – Польща, Болгарія, Румунія, Молдова
- інтернатні заклади визнано місцями несвободи
- у закладі 6-12 дітей (альтернативний догляд)
- послуги надаються в громадах

РАДЯНСЬКА ІНТЕРНАТНА СИСТЕМА Є **НЕПРИЙНЯТНОЮ** для ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ

2016 р.
106 000
дітей в інтернатах

7 млн
дитячого населення

2000 р.
99 000
дітей в інтернатах

10,7 млн
дитячого населення

Кількість дітей в інтернатах до кількості дитячого населення в регіонах

«Мы сейчас интернаты начали строить. Недалеко то время, когда мы будем богаты и всех детишек возьмем в интернаты... это не только обучение грамоте, это воспитание, это влияние на душу, чтобы воспитать из них настоящего человека»

З виступу М.Хрущова на регіональному Пленумі ЦК КПРС, Київ, 1961 р.

АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ

Інтернатні заклади України
751 заклад

97 923
дитини

580

Підпорядкування
закладів

ОБЛАСТЬ
80%

РАЙОН, МІСТО
20%

ГРОМАДА

0%

2773
дитини

39

МОЗ
1 тип

0-4 роки

4-18 років

5087
дітей

132

МінСоц
3 типи

4-18 років

МОН
6 типів

АНАЛІЗ ФІНАНСУВАННЯ

ІНТЕРНАТИ **106 000** дітей

ГРОМАДА **600 000** ДІТЕЙ
У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

- 70%** – технічний персонал
- 29%** – вихователі та вчителі
- 1%** – вузькопрофільні спеціалісти

85%
ПЕРСОНАЛ

15%
НА ДІТЕЙ

27 грн
на день

1,7 грн
на день

2013 – **0,7** млрд грн

2016 – **0,36** млрд грн

2016

2015

2014

+ 250 млн грн
благодійної допомоги

1 грн – ЛІКУВАННЯ

3 грн – ОДЯГ

23 грн – ЇЖА

«БІЛЬШЕ ДІТЕЙ – БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ». ОСНОВНИМИ **БЕНЕФІЦІАРАМИ** Є ПРАЦІВНИКИ ІНТЕРНАТІВ

НАСЛІДКИ

ГРОМАДА

ІНТЕРНАТИ

КОЖНІ ТРИ ДНІ +250 ДІТЕЙ

КОЖНІ ТРИ ДНІ
ПОМИРАЄ
ОДНА ДИТИНА

12 000 ВИПУСКНИКІВ
ЩОРОКУ

ІНТЕРНАТНА СИСТЕМА
ЗГУБНА ДЛЯ ДИТИНИ,
РУЙНУЄ СІМ'Ї В ПОКОЛІННЯХ,
ШКІДЛИВА ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

СИРОТИ –
ВИПУСКНИКИ ІНТЕРНАТІВ

90% НЕ ГОТОВІ ДО ЖИТТЯ В СОЦІУМІ

50% СХИЛЬНІ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ АБО СКОЮЮТЬ ЗЛОЧИНИ

20–30% МАЮТЬ БАТЬКІВ, ЯКІ ЗРОСТАЛИ В ІНТЕРНАТАХ

23% СТАЮТЬ БЕЗХАТЧЕНКАМИ

ВИСНОВКИ

106 тисяч дітей в Україні ізольовані і страждають в інтернатах, залишених у спадок радянською системою

Утримання інтернатної системи є невиправдано дороговартісним і неефективним

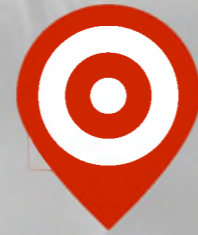
90% випускників інтернатів не готові до самотійного життя, не спроможні інтегруватися в громаду і потребують постійної допомоги держави

Мережа інституцій (751) та їх гарантоване фінансування блокує розвиток якісних послуг в громадах

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ системи інституційного догляду та виховання дітей

МЕТА

- **КОЖНА ДИТИНА ВИХОВУЄТЬСЯ В РОДИНІ**

ЗАВДАННЯ

2017

- Схвалення Національної стратегії
- Розробка плану дій Уряду

2018–2020

- Розвиток послуг в громадах
- Попередження влаштування дітей в інтернати

2021–2026

- Діти отримують послуги в громаді
- Зменшується кількість дітей в інтернатах

РЕЗУЛЬТАТИ

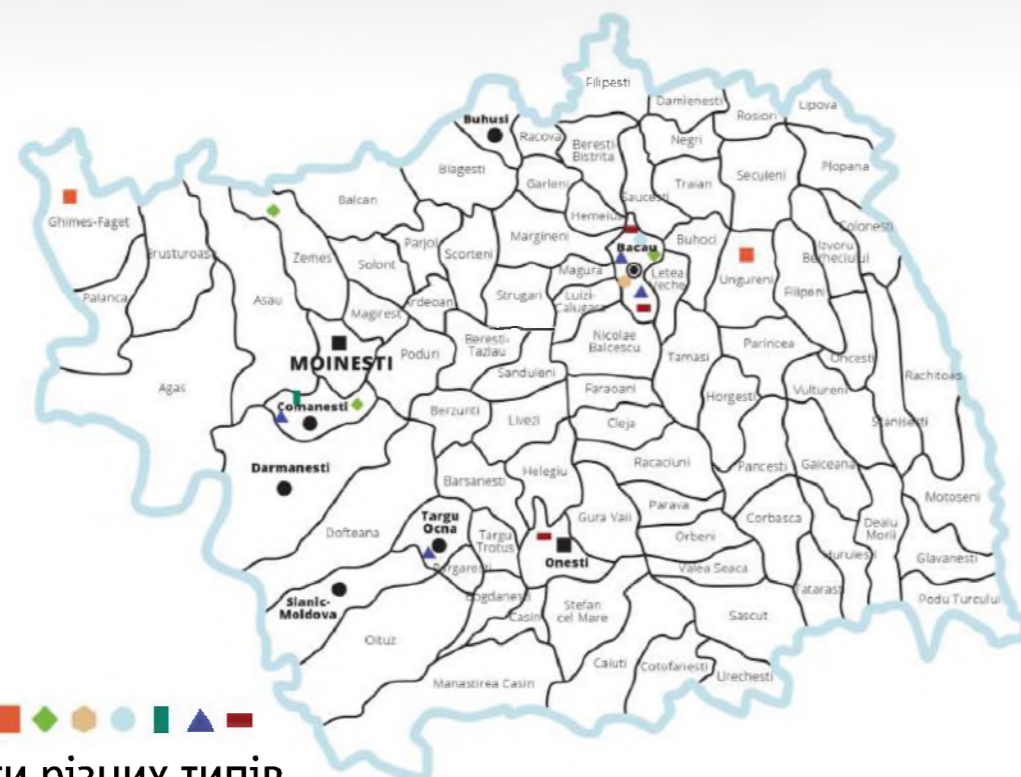

- Діти віком до 3-х років не потрапляють в інституції
- Менше 0,5 % дитячого населення – поза сімейним оточенням (заклади альтернативного догляду)
- Розвинуто ринок соціальних послуг: 50 % їх обсягу надають недержавні організації
- Забезпечено базовий пакет послуг у громаді
- 45 000 дітей з інвалідністю отримують інклюзивну освіту

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

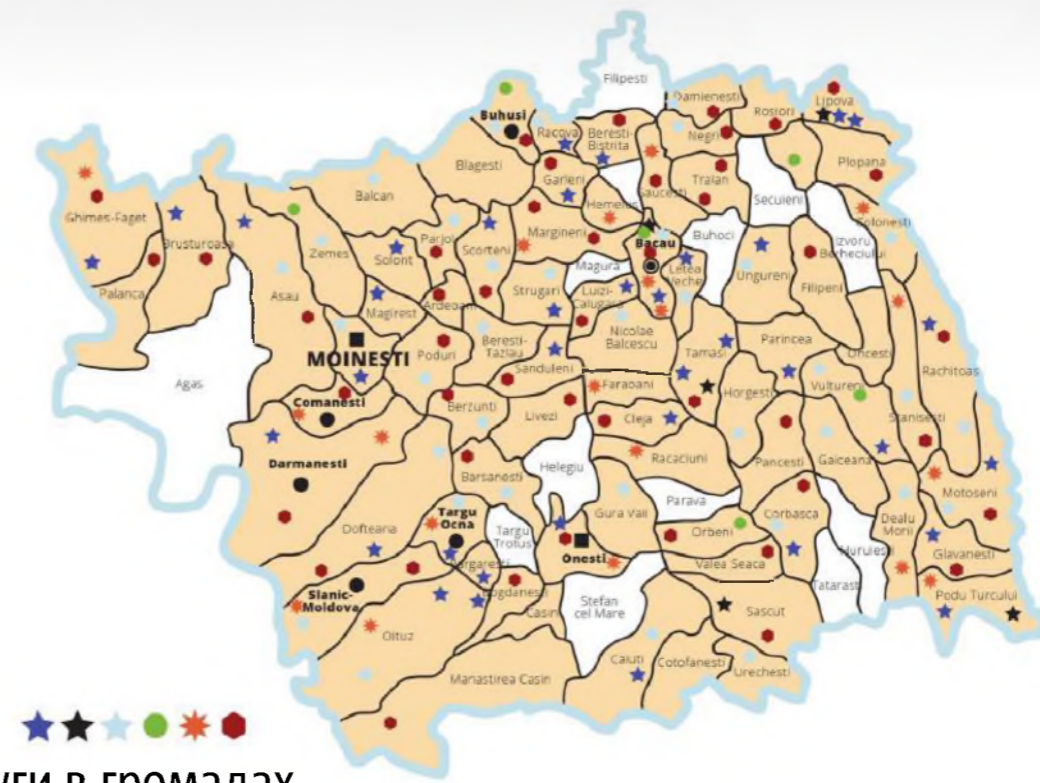
РЕФОРМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ДІТЕЙ

КРАЇНА, РІК ПОЧАТКУ РЕФОРМИ	КІЛЬКІСТЬ ДІТЕЙ В ІНТЕРНАТАХ	
	ПОЧАТОК РЕФОРМИ	РЕЗУЛЬТАТ РЕФОРМИ
РУМУНІЯ, 2001	100 000	18 000 -82%
МОЛДОВА, 2007	9202	1972 -78%
БОЛГАРІЯ, 2009	6730	1502 -77%

Інтернати різних типів

Румунія

Послуги в громадах

УКРАЇНА: СТАРТОВІ ПОЗИЦІЇ НА ПОЧАТОК РЕФОРМИ

МОЗ

діти від 0 до 4 років

- 9 регіонів пілотують послуги раннього втручання
- 3 будинки дитини створили центри реабілітації та паліативної допомоги для важкохворих дітей

МІНСОЦ

діти від 4 до 18 років

- затверджено 8 стандартів соціальних послуг для дітей та сімей
- працюють центри соціальної підтримки для дітей та сімей
- розвинуто альтернативний догляд для дітей-сиріт в громаді:
  - опіка
  - прийомні сім'ї
  - патронатне виховання
  - дитячий будинок сімейного типу

МОН

діти від 4 до 18 років

- 8284 дітей з особливими потребами вже отримують інклюзивну освіту
- проект інклюзивної освіти пілотує Запорізька область

ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА СІМЕЙ У ГРОМАДІ

Центр соціальної підтримки для дітей та сімей

80% Послуги на
рівні громади

Дитячий будинок сімейного типу

Інклюзивна освіта

Патронатна сім'я

Прийомна сім'я

Денний догляд для дітей
з інвалідністю

Раннє втручання

Малий груповий будиночок

Первинна медична допомога

20%
Послуги на
рівні області

- реабілітація дітей з інвалідністю
- паліативна допомога
- інші спеціалізовані послуги для дітей та сімей

РІШЕННЯ НАЦРАДИ

1 Підтримати Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки

2 Рекомендувати Кабінету Міністрів у тримісячний термін розробити та затвердити план реалізації Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Міністерства:

- Соціальної політики
- Освіти та науки
- Охорони здоров'я
- Регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства
- Фінансів
- Юстиції

Міжнародні організації:

- UNICEF
- Lumos
- World Vision
- ICDL
- IHS

Національні громадські об'єднання, НГО, ГО, БФ:

- Фонд Петра Порошенка
- Альянс «Україна без сиріт»
- ІСЕД
- «Партнерство кожній дитині»
- «Надія і житло для дітей»
- «Зміни одне життя»
- Коаліція «Права дітей в Україні»
- «Дитина з майбутнім»

Враховано досвід:

- Канади
- США
- Великої Британії
- Швеції
- Польщі
- Болгарії
- Угорщини
- Румунії
- Молдови
- Грузії

ДЯКУЮ!

